

บันทึก

เรื่อง สำนักงานพระคลังข้างที่ในประเทศอังกฤษ

สำนักงานพระคลังข้างที่ในประเทศอังกฤษมีลักษณะแตกต่างกับของประเทศไทย ด้วยเกี่ยวกับการปฏิบัติและประเพณีอันเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ

ในประเทศอังกฤษทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีเจ้าหน้าที่ต่างๆ จัดการ โดยเฉพาะ ซึ่งพระมหากษัตริย์ไม่เกี่ยวข้อง แต่เรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนพระองค์นั้น หลักสำคัญอันใหญ่ก็คือเงินงบประมาณพระมหากษัตริย์ซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ว่าจะทูลเกล้าฯ ถวายเป็นจำนวนเท่าใด

ตามกฎหมายว่าด้วยเงินงบประมาณพระมหากษัตริย์ ค.ศ. ๑๙๓๗ (Civil list Act 1937) กำหนดเงินไว้สำหรับพระเจ้าแผ่นดินปัจจุบัน ดังนี้

๑. ค่าใช้สอยส่วนพระองค์	๑๑๐,๐๐๐ ปอนด์
๒. เงินเดือนของข้าราชการสำนัก ฯลฯ	๑๓๔,๐๐๐ ปอนด์
๓. ค่าใช้จ่ายต่างๆ สำหรับพระราชวัง	๑๕๒,๐๐๐ ปอนด์
๔. การกุศลและอื่นๆ	๑๓,๒๐๐ ปอนด์
รวม	๔๑๐,๐๐๐ ปอนด์

เงินงบประมาณพระมหากษัตริย์นี้มีคณะกรรมการจัดการเรียกว่า Royal Trustees ประกอบด้วย First commissioner of His Majesty's Treasury (ผู้นี้คือนายกรัฐมนตรีซึ่งมีตำแหน่งนี้) Chancellor of Exchequer (คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) และ Keeper of His Majesty's Privy Purse คณะกรรมการนี้ในกฎหมายว่าด้วยเงินงบประมาณพระมหากษัตริย์เป็นนิติบุคคล โดยมีบทบัญญัติระบุไว้ในกฎหมาย พระมหากษัตริย์ทรงใช้ได้ตามพอพระทัยแต่เฉพาะเงินค่าใช้สอยส่วนพระองค์เท่านั้น ส่วนรายการอื่นๆ นั้น จะต้องมีการตรวจสอบบัญชีการใช้สอยโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

รายได้และทรัพย์สินอื่นๆ อันเป็นของส่วนพระองค์โดยเฉพาะนั้น อาจทรงจำหน่ายจ่ายโอนได้ และการจำหน่ายจ่ายโอนนี้ทำได้โดยพระองค์เอง คือ มีพระปรมาภิไธยและพยานลงนามสองคน (Royal Sign Manual) การจัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์นั้นก็มอบให้แก่คณะกรรมการจัดการ (Trustee) ซึ่งทรงแต่งตั้งด้วยพระองค์เองด้วยมีพระปรมาภิไธยและมีพยานรับรองสองคน

เมื่อเทียบวิธีของอังกฤษกับไทยแล้วจะเห็นว่า พระคลังข้างที่ของอังกฤษ มีคณะกรรมการอันเป็น Royal Trustees ประกอบด้วยบุคคลสำคัญสามนายดังได้กล่าวมาแล้ว แต่คนที่เรียกว่า Keeper of His Majesty's Privy Purse นั้นในตำรากฎหมายของอังกฤษไม่ได้อธิบายว่ามีอำนาจหน้าที่อย่างไรบ้าง แต่ตามความหมายก็คงเป็นบุคคลชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ดูแลใน

เงินใช้สอยส่วนพระองค์

ตามวิธีของไทยเรานั้น พระมหากษัตริย์ใช้พระคลังข้างที่เป็นผู้ดูแลทรัพย์สินมาตั้งแต่ครั้งสมบูรณาญาสิทธิราช จึงได้ทำงานและกิจการต่างๆ เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินส่วนพระองค์มาจนทุกวันนี้

ปัญหามีว่าทำอะไรจึงจะชอบด้วยระบอบประชาธิปไตยนั้น ข้อที่พึงระวังก็คือว่าเงินที่รัฐบาลทุลเกล้าฯ ถวายนั้น ต้องระมัดระวังว่ามีให้มีการใช้จ่ายในทางการเมือง เพราะเคยมีตัวอย่างในต่างประเทศ การที่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลอยู่จึงเป็นการสมควร แต่เจ้าหน้าที่ของเราคือหัวหน้าสำนักงานพระคลังข้างที่นั้น ถ้าเทียบกับวิธีของอังกฤษแล้วก็น่าจะเท่ากับชั้นอธิบดี เพราะของอังกฤษนั้นดูออกจะเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เพราะสองคนเป็นรัฐมนตรีอยู่ อีกคนหนึ่งซึ่งเป็น Keeper of His Majesty's Privy Purse คงจะเป็นคนชั้นขนาดไม่ต่ำกว่ารัฐมนตรีเท่าใดนัก

(ลงชื่อ) เสริม วินิจฉัยกุล

(นายเสริม วินิจฉัยกุล)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

พศศิกายน ๒๔๙๒